

13. Матюк В, Шухевич В., Копко М. Отзывъ къ спѣволюбивымъ русинамъ // Галичанинъ. – 1899. – № 159. – 18 (30) 07. – С. 2.
14. Новинки. Зъ руской семінарії духовной // Діло. – 1888. – № 230. – 15 (27).10. – С. 3. – Підписано: Львовъ, дня 26 н. ст. листопада 1888 р. К. Студинській, Остапъ Нижанковській, Иванъ Бачинській. Вол. Садовській, Евгений Купчинській, питомць гр.-кат. духовн. семінарії.
15. Новинки. Нова часопись під заголовком «Артистичний Вістник» // Діло. – 1904. – № 208. – 16 (29).09. – С. 3.
16. Домет [Садовський В.] В справі «Союза співачких і музичних товариств» (під розвагу всій «співолубивій» Руси) / Домет // Діло. – 1904. – № 235. – 18 (31).10. – С. 1-2; № 237. – 20. 10 (2.11) – С. 1-2.
17. Сов'як Р. Остап Нижанківський: Нарис про життя і діяльність / Р. Сов'як – Дрогобич, 1994. – 87 с.
18. Франко І. «Артистичний вістник, місячник, посвячений музиці і штуці» / І. Франко // Франко І. Зібрання творів в 50 т. – Т. 35. – Київ: Наукова думка, 1982. – С. 335-336.
19. [Франко І.] Симпатичне видавництво музикальне // Зоря. – 1886. – № 1. – 1 (13).01. – С. 20.
20. Центральний Державний Історичний Архів (далі – ЦДІА) України у Львові. – Ф. 309 (НТШ). – Оп. 2. – Спр. 224: Листи, статті, опис бібліотеки, документи Артистичного вістника». – 70арк.
21. ЦДІА України у Львові. – Ф. 867 (Іл. Гриневецький). – Оп. 1. – Спр. 24: Протоколи Музичного товариства імені М. Лисенка.
22. ЦДІА України у Львові. – Ф. 309 (НТШ). – Оп. 2. – Спр. 98: Ноти творів Штрауса, Чайковського та інших композиторів, що належали І. Свенцицькому.
23. Черепанин М. Музична культура Галичини (друга половина ХІХ – перша половина ХХ ст.) / М. Черепанин. – Київ: Вежа, 1997. – 328 с.
24. Штундер З. Станіслав Людкевич: Життя і творчість / З. Штундер – Т. 1: 1879–1939. – Львів: ПП «Бінар-2000», 2005. – 636 с.

УДК 78.461;78.2і

Л. В. МАКСИМЕНКО

ФРАНЦУЗЬКА САКСОФОНОВА ШКОЛА: ДИСКУРС РОЗВИТКУ ТА СУЧАСНИЙ СТАН

У статті досліджується процес становлення і розвитку французької саксофонові школи в контексті традицій духового виконавства. Розглядаються особливості сучасного французького репертуару для саксофона, історичне, соціокультурне та науково-методологічне підґрунтя педагогічної, виконавської та дослідницької діяльності французьких саксофоністів у світлі впливу на формування української традиції гри на саксофоні.

Ключові слова: національна виконавська школа, академічна саксофонові музика, репертуар, клас саксофона.

Л. В. МАКСИМЕНКО

**ФРАНЦУЗСКАЯ САКСОФОНОВАЯ ШКОЛА: ДИСКУРС РАЗВИТИЯ И
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ**

В статье исследуется процесс становления и развития французской саксофонной школы в контексте традиций духового исполнительства. Рассматриваются особенности современного французского репертуара для саксофона, исторические, социально-культурные и научно-методологические основы педагогической, исполнительской и исследовательской деятельности французских саксофонистов в проекции на формирование украинской традиции игры на саксофоне.

Ключевые слова: национальная исполнительская школа, академическая саксофонная музыка, репертуар, класс саксофона.

L. V. MAKSYMENKO

FRENCH SAXOPHONE SCHOOL: DEVELOPMENTS AND THE MODERN CONDITION

In article formation French saxophone school in a context of development of traditions wind executions is investigated. Features of modern french repertoire for a saxophone, historical, welfare and scientifically-methodological soil of pedagogical, performing and research activity of the French saxophonists in a projection of formation of the Ukrainian tradition of executions to a saxophone are considered.

Key words: national performing school, academic saxophone music, repertoire, a saxophone class.

Актуальність обраної теми зумовлена як теорією, так і практикою виконавства на саксофоні та полягає у можливості шляхом відтворення процесу розвитку академічної саксофонові музики у Франції накреслити перспективи формування української національної школи виконавства за вже встановленою моделлю. Існують окремі праці та розділи у монографіях, присвячені становленню світових духових шкіл, у тому числі і французької (Ю. Толмачев, В. Дубок), а також історії створення, функціонування та формування репертуару для саксофона (В. Іванов). Однак окреслена проблема досі у музикознавстві не розроблялась і висвітлюється вперше. Отже, мета статті – дослідження особливостей розвитку однієї з найпрогресивніших саксофонових шкіл світу – французької та шляхів екстраполяції її принципів в українській педагогічно-виконавській практиці.

Процес формування виконавських і педагогічних шкіл Західної Європи припадає на кінець XVIII – початок XIX ст. і пов'язаний з появою навчально-музичних осередків нового типу – консерваторій¹. До того часу розвиток музичної культури забезпечували оркестрові колективи (так звані капели), діяльність яких зосереджувалась довкола навчально-творчих проблем. Серед них – Дрезденський симфонічний оркестр, створений ще в середині XVI ст. (1548 р.), Берлінський симфонічний оркестр (1742 р.), Лейпцизький симфонічний оркестр (1781 р.). У XIX ст. кілька симфонічних оркестрів з'являються в Англії: оркестр Королівського філармонічного товариства (1813), оркестр Ч. Галле в Манчестері (1857), у Франції – оркестр концертів Паризької консерваторії, створений Ф. А. Габенком (1828), оркестр Ж. Паделу (1851), оркестр Е. Колонна (1872), оркестр Ш. Ламуре (1882). У 1842 р. в Австрії був створений Віденський філармонічний оркестр. Поширення оркестрових колективів засвідчило необхідність якісної підготовки музикантів та стало каталізатором утворення професійних навчальних закладів.

---

¹ Першу консерваторію було відкрито в Парижі (1795), згодом у Празі (1811), Варшаві і Відні (1821), Лондоні (1822), Пешті (сьогодні Будапешті, 1840), Лейпцизі (1843), Берліні і Кельні (1850), Бухаресті (1864) і т.д.

Паризька консерваторія сформувалася в роки Великої французької революції і швидко перетворилася на взірцевий музично-освітній осередок Європи. Класи духових інструментів закладу очолили музиканти-віртуози, солісти різноманітних оркестрів. Саме в період піднесення у середині XIX ст. з ініціативи ректора Ф. Обера в консерваторії було відкрито клас саксофона (в 1857 р.) на чолі з його винахідником Адольфом Саксом.

Базовими посібниками для навчального процесу стали «Повна школа гри на всіх саксофонах» та «Початкова школа гри на саксофоні» Г.Клозе¹, «Методи комплексного й систематизованого керівництва з оволодіння сімейством саксофонів як нових мідних язичкових інструментів»² Георга Кастнера, переклади класичної музики для саксофона, здійснені А. Саксом. Сакс товаришував з багатьма французькими композиторами, такими, як Ж. Демерсман, Ж-Б. Сенжеле, Ж-Б. Арбан, Л. Чік та ін., яких заохочував до написання оригінальних творів для саксофона. Їхні композиції містять ознаки національної специфіки, близькість до французьких традицій музикування. Виконавський аналіз перших творів, замовлених А. Саксом, засвідчує їхню спрямованість на розвиток віртуозності, пошук вдосконалення технічних можливостей інструмента. На конкурсах саме учні Адольфа Сакса найчастіше з-поміж інших музикантів-духовиків отримували перемогу за високу технічну підготовку. Проте у зв'язку з початком франко-прусської війни у 1870 році клас саксофона в консерваторії було закрито (аж до 1942 року), відтак традиції академічного саксофонового виконавства, започатковані А. Саксом, виявились перерваними.

Засновником сучасної академічної саксофонові школи вважається Марсель Мюль (Marcel Mule 1901-2001)³ – виконавець і педагог, який представив світу саксофон в академічній музиці. Педагогічна діяльність Мюля в Паризькій консерваторії розпочалась у 1942 році, коли він очолив знову відкритий клас саксофона, і тривала до 1968 року. За окреслений період Мюль випустив близько 80-и лауреатів різноманітних конкурсів.

Як і Адольф Сакс, Марсель Мюль співпрацював з французькими композиторами над створенням оригінального саксофонового репертуару⁴. Окрім численних творів видатних композиторів, що присвячені музиканту, існує ряд збірників етюд-матеріалів, укладених Мюлем, що призначені для розвитку технічних можливостей виконавця-саксофоніста: «18 Exercicesouetudes», «Trentegrandsexercicesouetudes», «Etudesvariées», «Quarante – huitetudes».

У 1936 році Марсель Мюль організував власний квартет саксофонів, який під його егідою перетворився на самостійну камерну концертну групу. Репертуар колективу на початковому етапі складали переклади різних за стилем творів від бароко до романтизму, власноруч транскрибовані Мюлем. Одним із перших оригінальних творів для цього колективу став Квартет Олександра Глазунова, прем'єра якого відбулась у Парижі в грудні 1933 року. До складу квартету, крім його ініціатора, входили Ж. Шове, Р. Шаліне, І. Паумбьоф. Враження від концерту автор висловив у листі М. Штейнбергу: «Виконавці настільки віртуозні, що важко уявити, що вони грають на тих же саксофонах, які ми чуємо в джазі. Мене захоплює їхнє дихання і невтомність, а також м'якість та чистота інтонацій» [2, с. 28].

¹ Гіацинт Елеоноре Клозе (1808–1880) – професор класу кларнета Паризької консерваторії, автор навчального посібника «Велика метода для кларнета» (1844 р.), а також шкіл гри для різних видів саксофона.

² Methode complete et raisonnee de saxophone famille complete et nouvelle d'instruments de cuivre a l'anches – перший практичний посібник з оволодіння технікою гри на саксофоні, написаний у 1845 р. В основу посібника лягли рекомендації щодо практики виконавства та педагогічних засад Адольфа Сакса.

³ Марсель Мюль навчався в Паризькій консерваторії і одночасно брав уроки у соліста духового оркестру Республіканської гвардії Франсуа Комбеля. З 19 років стає солістом оркестру П'ятого паризького піхотного полку, а вже у 1923–1936 рр. виступає у складі оркестру Республіканської гвардії. У 1928 р. став учасником квартету саксофоністів при тій же гвардії.

⁴ Концерт П. Веллона (1935), Концертіно Е. Боцца (1937), Балада Ф. Мартена (1938), Балада А. Томазі (1938), Канцонетта Г. П'єрне (1940), Концерт для саксофона з оркестром А. Томазі (1951), Сюїта П. Бонно, Прелюдія каденція і фінал А. Дезенкло, Дивертисмент Р. Бутрі, Картинки Провансу П. Моріса та ін.

Активна концертна діяльність і часті гастрольні поїздки Мюля привертала увагу до академічної саксофонові музики не лише європейських, але й американських композиторів першої половини ХХ століття. Триумфальне турне Мюля містами США у 1958 р., де він виступав з Бостонським симфонічним оркестром під керівництвом Шарля Мюнша, слугувало імпульсом для піднесення академічної школи на новий високопрофесійний рівень та спричинило появу в саксофоновому репертуарі таких шедеврів, як Соната, Концерт, Сюїта і Рапсодія Поля Крестона.

Таким чином, у виконавській діяльності Марсель Мюль розвинув національні традиції, пропагуючи французький репертуар для саксофона, у педагогічній царині втілюючи здобутки виконавського досвіду, що передусім ґрунтуються на засадах розвитку технічної досконалості, пошуку індивідуального тембру звука, способів розширення верхнього діапазону інструмента, використання насиченого вібрато. Для здійснення місії збереження і примноження надбань в академічному виконавстві на саксофоні Марсель Мюль очолює пост президента створеної ним Міжнародної Асоціації саксофоністів. Конструктивне вдосконалення інструмента також є заслугою видатного саксофоніста. Він співпрацював з фірмою Selmer, що є одним із кращих брендів з виготовлення музичних інструментів. Саме Марселю Мюлю саксофоністи завдячують існуванню однієї із найуспішніших моделей саксофонів Selmer – Mark VI.

Мюль залишив по собі цілу плеяду послідовників та учнів. Серед них Жан-Марі Лондейкс (Jean-Marie Londeix 1932 р.н.)¹, який надзвичайно плідно працював у багатьох музичних сферах, зокрема, продовжуючи традиції Мюля, розвивав жанр квартетної саксофонові музики, а також створив Ансамбль саксофоністів Бордо з 12-ти учасників, у якому представлені всі інструменти сімейства саксофонів від сопраніно до субконтрабасу². Ця подія стала першим кроком до зародження оркестру саксофонів. Активна діяльність саксофоніста у сфері ансамблевої камерної музики зумовила появу нових оригінальних творів (близько 100 найменувань) із присвятою видатному маестро. Серед найбільш відомих: Камерне Концертино Жака Ібера, Концерт П'єра Макса Дюбуа, твори Крістіана Лоба, Соната Едісона Денісова та ін.

Важливим аспектом професійної діяльності Лондейкса стало поєднання академічного та джазового напрямку у розвитку саксофона. Будучи представником академічного виконавства, Жан-Марі завжди захоплювався серйозною джазовою музикою. Під час концертної поїздки до Москви відбулось його знайомство з композитором-авангардистом Едісоном Денісовим (1929–1996), а результатом творчого спілкування митців стала Соната для саксофона з фортепіано. Вона становить класику саксофонового репертуару, об'єднує академічний і джазовий напрям розвитку саксофона і вважається одним з найскладніших творів як для виконання, так і для сприйняття. Жан-Марі адаптував специфічні джазові прийоми до сучасної академічної авангардної музики, збагативши при цьому виразові можливості саксофона. Йдеться про фруллято, субтон, прийом глісандо, слеп, що стали невід'ємною частиною музики сьогодення.

Жан-Марі Лондейкс є автором багатьох методичних робіт, де узагальнено багаторічний виконавський досвід. Його методичні вказівки стосуються подолання низки технічних труднощів шляхом розробленої додаткової аплікатури, оптимізації роботи над штрихами, оволодіння регістром альтіссімо на базі досліджених саксофоністом варіантів аплікатури 3-ї і 4-ї октав. Лондейкс є автором репертуарних збірників та ряду видань конструктивного матеріалу, серед яких найбільш відомі: «Гами та інтервали», «Деташе», «Техніка», посібник

---

¹ Жан-Марі Лондейкс – навчався в Паризькій консерваторії, де, крім Мюля, брав уроки у фаготиста і диригента Фернана Убраду і Норбера Дюфурка. Згодом викладав у Діжонській консерваторії та консерваторії Бордо. Він є президентом міжнародних конгресів саксофоністів, які, починаючи з 1969 року, регулярно проводяться в різних країнах світу з метою популяризації як академічного, так і джазового саксофона у світовій культурі.

² Саксофон субконтрабас створений в 1904 р. американським майстром Конном. Звучить в строї inB, октавою нижче бас-саксофона, його нижня нота ля-бемоль субконтроктави. Частота звука – 26 Гц. Висота інструмента без підставки – півтора метра, загальна довжина повітряного стовпа близько шести метрів, вага – біля 20 кг. Мундштук використовується від саксофона-баса або баритона. Звук субконтрабас-саксофона масивний, об'ємний, з невеликою кількістю обертонів.

«Hello, mr. SAX – розділ четверть тонів», «Збірник етюдів різних авторів, а також етюди на теми каприсів Паганіні».

У 1996 році було започатковано перший міжнародний конкурс саксофоністів імені Жан-Марі Лондейкса. Поряд із престижним конкурсом саксофоністів ім. Адольфа Сакса в Бельгії, конкурс ім. Лондейкса отримав надзвичайно високий статус. Для сприяння розвитку менш прогресивних національних виконавських шкіл проведення конкурсу щоразу відбувається у різних країнах.

У 1968–1988 роках в Паризькій консерваторії після Марселя Мюля клас саксофона вів Даніель Дефайє (Daniel Deffayet 1922-2002), виконавська діяльність якого була глибоко пов'язана з роботою Паризьких оркестрових колективів і дещо менше виявилась у сольній концертній кар'єрі на відміну від його попередників. Дефайє також започаткував власний квартет саксофоністів, що гастролював у різних країнах Європи, тісно співпрацював з видавництвом «Leduc», видавав власні репертуарні збірники і пропагував сучасну французьку музику для саксофона. Діяльність Даниеля Дефайє – це важлива ланка у процесі «шліфовки» і кристалізації особливостей французького саксофонового мистецтва. «Він надавав великого значення точності штриха, пластиці саксофонового звука і його власному виконавському стилю притаманні глибина і благородність інтерпретації, красивий виразний звук» [2, с. 29].

Сучасне французьке саксофонове мистецтво представляє Клод Делангль (Claude Delangle 1957 р.н.)¹ – соліст, дослідник і педагог, один з найвидатніших виконавців сьогодення у сфері академічної саксофонові музики. Він збагатив репертуар інструмента через співпрацю із знаменитими композиторами Л. Беріо, П. Булезом, Т. Такаміцу, А. П'яцоллою, а також продовжує представляти молодих композиторів. Його записи² на BIS, Deutsche Grammophon, Harmonia Mundi, Erato и Verany відкривають нові обрії французького виконавства.

Неодноразовий володар перших премій у конкурсах в Національній музичній консерваторії Парижа, Клод Делангль у 1988 році був запрошений на посаду викладача і створив найпрестижніший клас саксофона у світі. Методика Делангля поєднує обов'язкові концертні виступи студентів з можливістю опановувати сучасну саксофонову музику під безпосереднім керівництвом її творців, а також передбачає широкий спектр міждисциплінарних взаємин. У Паризькій консерваторії саксофоніст запровадив цікаве нововведення, тісно пов'язавши виконавську саксофонову школу з композиторською, де кожен студент його класу зобов'язаний представити хоча б одну прем'єру твору композитора-студента, відтак композитори також зобов'язуються писати нові твори. Серед найяскравіших випускників Клода Делангля слід назвати Жан-Дені Міша (Jean-Denis Michat 1971 р.н.)³ та Вінсента Давіда (Vincant David 1974 р.н.)⁴.

¹ Клод Делангль – з 1986 р. учасник Ensemble Intercontemporain, виступає як соліст з престижними оркестрами (Лондон ББС, Радіо Франс, Радіо Фінляндії, WDRКельн, Берлінський Філармонічний, Кіої Токіо), співпрацює з Д. Робертсоном, П. Фетвесом, К. Нагано, Е. П. Салоненом, Міунг Вунг Чунг, Г. Бернштайном та багатьма іншими диригентами.

² Дискографія Делангля: «The historic saxophone», «Tango Futur», «A la francaise», «A saxophone for a lady», «The Russian saxophone», «The Japanese saxophone», «The solitary saxophone», «Edison Denisov», «Jardin secret», «Musique francaise pour saxophone», «Gerard Grisey», «Marius Constant» [6].

³ Жан-Дені Міша навчався у Вищій національній Паризькій консерваторії у 1990–1999 рр. У 24-річному віці стає професором Консерваторії в Ліоні, а також викладає клас саксофона в літньому європейському університеті в Гапі і проводить численні майстер-класи по всьому світу. Виступає в якості соліста в Японії, Росії, Нідерландах, Іспанії, Канаді. Спеціалізується на виконанні перекладів доби бароко, а також сучасної авангардної музики. Бере участь у вдосконаленні конструкції інструментів японської фірми Янагіссава.

⁴ Вінсент Давід – лауреат престижних конкурсів саксофонові музики: Міжнародний конкурс ім. Адольфа Сакса у Дінанті 1994 р. (гран-прі), Міжнародний конкурс у Женеві 1995 р. (третя премія), Міжнародний конкурс ім. Жан-Марі Лондейкса у Бордо 1996 р. (друга премія). Викладає в Консерваторії у Версалі, в Європейському університеті саксофона в Гапі і проводить майстер-класи в Німеччині, Іспанії, Англії, Словенії, Японії, США, Кореї та ін. Спеціалізується на виконанні сучасної музики з використанням новітніх прийомів.

Клод Делангль за прикладом Жан-Марі Лондейкса створив Великий ансамбль саксофоністів Паризької консерваторії, що складається з 12 інструментів сімейства саксофонів. Цей винятковий ансамбль здатен створювати градації звукової палітри від нижніх камерних звучань до потужності цілого симфонічного оркестру. Колектив популярний у Франції та за її межами, є почесним гостем Всесвітніх конгресів саксофоністів (1992, 1997, 2000 рр.).

Делангль часто запрошують у Європу, Північну Америку, Австралію та Азію для виступів та проведення майстер-класів. Без нього не обходяться такі важливі фестивалі, як Загребський Біенале, Презанс Радіо Франс, Фестиваль Музика Нова, Фестиваль Музика Страсбурга, Фестиваль Екс ан Мюзік. Окрім педагогічної та виконавської діяльності, саксофоніст активно проводить дослідження в музичних акустичних лабораторіях Паризького університету. Результати експериментів в царині саксофонові акустики становлять цінний вклад у музичну науку і мають вагомим практичне значення у співпраці з фірмами з виготовлення саксофонів та аксесуарів. Він, зокрема, долучився до конструкції саксофона Selmer Super Action serie III, що стала домінуючою моделлю фірми серед професійних виконавців.

Визначальною рисою французького виконавства на саксофоні став тісний зв'язок з вокальною технікою, адже основою вокального мистецтва на духових інструментах є імітація людського голосу, наслідування вокальної практики, а також увага до тембру звука, який постійно знаходиться у фазі нових пошуків, розвитку і вдосконалення.

Вплив французької виконавської традиції спостерігається у розвитку саксофонових шкіл різних країн світу, і Україна тут не виняток. Питання в тому, наскільки сильним і адаптованим він є у нашому національному виконавстві.

У 1985 році в Україні з'явився перший квартет саксофоністів (Київський) під керівництвом Юрія Василевича. Колектив швидко налагодив творчу співпрацю з європейськими саксофоністами, здобув нові навички у сфері професійного академічного виконавства, відкрив доступ до репертуарного фонду французької саксофонові музики. Участь квартету у Всесвітніх конгресах саксофоністів (Франція, 1990; Італія, 1992; Угорщина, 1996; Канада, 2000; Словенія, 2006) посприяла тісному знайомству з президентом фірми Selmer Патріком Сельмером, що і став засновником Міжнародного конкурсу в Україні «Сельмер Париж». Цей конкурс періодично проводиться в Києві та у Львові і є одним із найпрестижніших в нашій країні. Перший «Сельмер Париж» відбувся в Києві в 2000 році, де були представлені саксофонові школи Європи, Азії, США. У рамках конкурсу проводились концерти та майстер класи французьких, американських та грецьких саксофоністів. Високий рівень майстерності виконавців став стимулом до розвитку національної школи. В результаті в Україні почали масово проводитись всеукраїнські¹ та міжнародні конкурси², що неодмінно слугують показником значного прогресу саксофонові мистецтва.

Саме з діяльності квартету саксофоністів, їх співпраці з зарубіжними колегами розпочався потужний розвиток сольного академічного виконавства і фактичне становлення національної виконавської школи, в основі якої: французький тип постановки губного апарату, нові виразові засоби та способи відтворення і ведення звука, артикуляційні прийоми, нові сучасні прийоми, пов'язані з сонорними ефектами, розширення діапазону на основі регістру альтіссімо. Новий репертуар із творчості французьких композиторів розширив наше усвідомлення естетичних і технічних тенденцій сучасної музики і зумовив у національній виконавській стилістиці увагу до чистоти тембру, яскравості колориту звучання, максимальної точності у прочитанні музичного тексту.

В Україні за французьким аналогом відчутна тенденція надання саксофону національної специфіки. Також більшість українських композиторів, які пишуть для саксофона,

---

¹ «Сурми Буковини» (Чернівці), Конкурс молодих виконавців на духових інструментах ім. В. Старченка (Рівне), «Нові імена України» (Київ), «Різдвяний зорепад» (Київ), «Діамант Карпат» (Яремче), «Софіївські Сурми» (Умань), «Єлизаветградські сурми» (Кіровоград).

² Конкурс ім. Д. Біди (Львів), «Мистецтво ХХІ століття (Ворзель), «Фарботони» (Канів), «Срібний дзвін» (Ужгород).

намагаються використовувати у своїх творах засоби музичної виразності для відтворення різноманітних шумових ефектів, урбаністичної тематики і картин природи. Ці твори спрямовані в царину зображальності, часто виконуються в поєднанні з елементами театралізації. Саме багаті виразові можливості саксофона, що розвинулись у французькій школі, стали основним чинником популярності інструмента серед українських композиторів (В. Рунчак, Т. Буєвський, І. Тараненко, Л. Колодуб, А. Гаврилець).

Проводячи паралелі між французькою і українською школою, звернемо увагу на розвиток традиції проведення майстер-класів, яку сьогодні забезпечує київська школа виконавства. Слідом за виконавською практикою Юрія Василевича та його численних студентів з'являються теоретичні роботи молодих науковців¹.

Отже, підсумовуючи майже столітній шлях розвитку французької саксофонові школи, бачимо, що кожне покоління із плеяди видатних саксофоністів розвивалось за окресленим попередниками шляхом, збагативши його особистим внеском і наблизивши процес утвердження національної школи, вплив якої сьогодні на українське саксофонове мистецтво передбачає подальший прогресивний і стрімкий ріст за законами сучасного європейського виконавства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глазунов А. Письма, статьи, воспоминания / А. Глазунов // Избранное. – М., 1958. – 550 с.
2. Иванов В. Саксофон: популярный очерк / В. Иванов. – М.: Музыка, 1990. – 61 с.
3. Толмачев Ю. Музыкальное исполнительство и педагогика: учебное издание / Ю. Толмачев, В. Дубок. – ТГТУ, 2006. – 194 с.
4. Тьерсо Ж. История народной песни во Франции / Ж. Тьерсо – М.: Всесоюзное издательство «Советский композитор», 1975. – 462 с.
5. Шнеерсон Г. Музыка Франции / Г. Шнеерсон – М.: Государственное Музыкальное Издательство, 1958. – 192 с.
6. Делангль: авторський сайт. -www.sax-delangle.com

УДК 78.27

Н. І. МАРТИНОВА

ДЖАЗОВІ ІДИОМИ У ФОРТЕПІАННИХ ТВОРАХ ФРАНЦУЗЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

У статті досліджуються соціокультурні та естетичні передумови актуалізації джазової стилістики у західноєвропейській музиці початку ХХ століття. Окреслюється комплекс відповідних виразових засобів та аналізуються особливості їх втілення у фортепіанних творах французьких композиторів. Простежено еволюцію образно-сислового наповнення і концептуального спрямування джазових ідіом в академічній музиці та їх роль у процесах демократизації музичної мови.

Ключові слова: джаз, піанізм, жанр, урбанізм, перехресна ритміка, свінг, регтайм, блюз.

---

¹ В полі зору науковців питання виконавської майстерності саксофоніста (Крупей М.), сонатного репертуару для саксофону ХХст. (Понькіна А.), української камерно-інструментальної музики за участю саксофона (Мимрик М.) та ін.